

Sygn. akt II CSK 232/20

## POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z wniosku M. A.  
przy uczestnictwie J. A.  
o podział majątku wspólnego,  
na posiedzeniu niejawnym  
w Izbie Cywilnej w dniu 27 listopada 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania  
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.  
z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

### UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 6 lutego 2019 r. Sąd Rejonowy w P. ustalił, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczynie M. A. i uczestnika J. A. podlegającego podziałowi wchodzi bliżej opisane nieruchomości zabudowane: położona w W. o wartości 622.273 zł i położona w Ł. o wartości 150.000 zł., kwota 3.500 zł oraz pożyczki z nieruchomości położonej w W. w kwocie 308.109,19 zł. Oddalił wniosek uczestnika o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 60% na rzecz uczestnika i 40% na rzecz wnioskodawczynie. Sąd pierwszej instancji dokonał podziału majątku wspólnego przez przyznanie wnioskodawczynie nieruchomości w W., a uczestnikowi nieruchomości w Ł., nakazał uczestnikowi wydanie na rzecz wnioskodawczynie przyznanej jej nieruchomości, zasądził od wnioskodawczynie na rzecz uczestnika kwotę 237.886,50 zł z tytułu dopłaty oraz od

uczestnika na rzecz wnioskodawczyni kwotę 154.054,60 zł z tytułu rozliczenia pożytków uzyskanych z nieruchomości położonej w W., a także oddalił roszczenie uczestnika o rozliczenie kosztów utrzymania przedmiotowych nieruchomości. Apelacja uczestnika została oddalona postanowieniem Sądu Okręgowego w P. z dnia 22 października 2019 r., zaskarżonym skargą kasacyjną przez uczestnika J.A., który we wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powołał się na przyczyny kasacyjne objęte art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia przysługujący od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służący ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

Skarżący podniósł, że w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne, czy pochodzenie określonego składnika majątkowego może być rozpatrywane jako ważny powód w rozumieniu art. 43 § 2 k.r.o., otwierający sądowi drogę do analizy stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego i w konsekwencji - do ewentualnego ustalenia nierównych udziałów w tym majątku oraz czy sąd uprawniony jest do zamiennego badania wynikających z tego przepisu przesłanek ustalenia nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. Kolejne zagadnienie prawne dotyczy wykładni art. 46 k.r.o. co do

kwestii, czy mając na uwadze zawarty w tym przepisie nakaz odpowiedniego stosowania przepisów o wspólności majątku spadkowego i dziale spadku, podział majątku wspólnego małżonków ma mieć w pierwszej kolejności charakter podziału matematycznego, z jedynie uzupełniającym go uwzględnieniem innych okoliczności sprawy, czy też prawnorodzinna specyfika podziału majątku wspólnego małżonków nakazuje w pierwszej kolejności kierowanie się względami innymi od rachunkowych.

W nawiązaniu do tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej należy przypomnieć, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy przy okazji rozpoznania skargi kasacyjnej przyczyni się do rozwoju prawa i orzecznictwa oraz będzie miało znaczenie nie tylko dla tej konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Skarżący powinien sformułować to zagadnienie w sposób przyjęty przy przedstawianiu Sądowi Najwyższemu przez sąd powszechny zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 k.p.c., zawrzeć we wniosku pogłębiony wywód prawny uzasadniający zgłoszone wątpliwości, wykazać zasadność proponowanego sposobu jego rozstrzygnięcia, a także wadliwość rozwiązania przez Sąd drugiej instancji postawionego problemu prawnego w sposób rzutuujący na wynik sprawy, czego skarżący jednak nie uczynił. Przedstawione zagadnienia nie mają waloru nowości i zostały już omówione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, co dotyczy zwłaszcza relacji pomiędzy określonymi w art. 43 § 2 k.r.o. dwiema przesłankami ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz wykładni pojęcia „ważnych powodów” w rozumieniu tego przepisu. W orzeczeniach, Sądu Najwyższego, do których zresztą odwołał się Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, wyjaśniono, że art. 43 § 2 k.r.o. formułuje dwie przesłanki ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, które muszą wystąpić łącznie i które pozostają do siebie w takim wzajemnym stosunku, że żadne „ważne powody” nie stanowią podstawy takiego orzeczenia, jeżeli stopień przyczynienia się małżonków do powstania majątku wspólnego jest równy, a jednocześnie - nawet różny stopień przyczynienia się małżonków do powstania tego majątku nie stanowi podstawy ustalenia nierównych udziałów, jeżeli nie przemawiają za tym „ważne powody”

(por. postanowienia z dnia 24 kwietnia 2013 r., IV CSK 553/12, OSNC-ZD 2014, Nr B, poz. 24; z dnia 6 kwietnia 2005 r., III CK 469/04, nie publ. oraz z dnia 8 lutego 2018 r., II CNP 11/17, nie publ.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdefiniowano także ważne powody na gruncie omawianego unormowania jako okoliczności, które oceniane z punktu widzenia zasad współżycia społecznego sprzeciwiają się przyznaniu jednemu z małżonków korzyści z tej części majątku wspólnego, do której powstania ten małżonek nie przyczynił się (postanowienia z dnia 22 września 1997 r., II CKN 306/97, nie publ. oraz z dnia 21 listopada 2002 r., III CKN 1018/00, nie publ.). Podkreślono przy tym, że ocena ważnych powodów ma nie tylko aspekt majątkowy, ale również etyczny, co wyraża się w postulatcie dokonywania ich oceny przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2000 r., III CKN 455/00). Sformułowane przez skarżącego zagadnienie dotyczące wykładni art. 46 k.r.o. także nie spełnia przytoczonych wyżej wymagań stawianych pierwszej przyczynie kasacyjnej w orzecznictwie i nauce prawa. Jego uzasadnienie sprowadza się w istocie do własnych refleksji skarżącego dotyczących wskazanej kwestii oraz krytycznej oceny rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w zakresie przyznania na wyłączną własność wnioskodawczyni jednej z nieruchomości wchodzących w skład majątku wspólnego. Brak jednak we wniosku nie tylko odniesienia do poglądów doktryny czy stanowiska judykatury, ale także pogłębionej analizy przepisów, których odpowiednie zastosowanie w sprawach o podział majątku wspólnego wynika z powołanego przepisu. Trzeba zatem wskazać, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono już, iż w razie przyznania rzeczy bądź prawa podlegających postępowaniu podziałowemu jednemu ze współwłaścicieli, przepisy prawa materialnego zawierają uregulowania obejmujące pewne wytyczne dla sądu, którymi powinien kierować się przy wyborze osoby, której powinna przyspać dana rzecz lub prawo, czego przykładem są art. 213 oraz 214 § 1 i 2 k.c. dotyczące gospodarstwa rolnego. O przyznaniu współwłaścicielom innych rzeczy lub praw decyduje, stosownie do art. 212 § 2 w związku z art. 1035 k.c. i art. 46 k.r.o., sąd działowy „stosownie do okoliczności”, a zatem z uwzględnieniem wszystkich realiów konkretnego indywidualnie rozpatrywanego przypadku (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2000 r., I CKN 268/00,

nie publ. oraz z dnia 24 stycznia 2013 r., V CSK 132/12, nie publ.). Skonfrontowanie argumentacji przedstawionej we wniosku z uzasadnieniem zaskarżonego orzeczenia, z którego wynika, że Sądy obu instancji poprzedziły rozstrzygnięcie o przyznaniu spornej nieruchomości na własności uczestniczki ustaleniem i rozważeniem okoliczności istotnych z punktu widzenia podziału oraz usprawiedliwionych interesów uprawnionych, prowadzi do wniosku, że na gruncie niniejszej sprawy nie powstała potrzeba kolejnego odniesienia się przez Sąd Najwyższy do wskazanej problematyki.

We wniosku o przyjęcie skargi skarżący podniósł także, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 320 k.p.c. przejawiające się w tym, że określony w zaskarżonym orzeczeniu termin 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia na wydanie nieruchomości, którą uczestnik zajmował nieprzerwanie od kilkadziesiąt lat, jest rażąco krótki i nie uwzględnia należycie wszystkich okoliczności sprawy. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230). Motywy wskazane przez uczestnika nie przekonują o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w konfrontacji z wyczerpującym uzasadnieniem Sądu Okręgowego wskazującym przyczyny zaaprobowania określonego przez Sąd Rejonowy terminu 6 miesięcy na wydanie przez uczestnika nieruchomości, biegnącego od dnia uprawomocnienia się postanowienia; nie ma zatem przesłanek do przyjęcia, iż doszło do rażącego naruszenia art. 320 k.p.c. W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

jw